

Міністерство освіти і науки України

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

Навчально-науковий юридичний інститут

Ю.В. Кернякевич-Танасійчук

ПРАКТИКУМ ПІДГОТОВКИ СУДОВИХ РІШЕНЬ

*Методичні вказівки для самостійної роботи студентів
денної та заочної форм навчання*

Івано-Франківськ, 2023

Затверджено на засіданні кафедри судочинства (протокол № 1 від 28 серпня 2023 року).

Схвалено на засіданні науково-методичної ради навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (протокол № 1 від 28 серпня 2023 року)

Рекомендовано до друку на засіданні вченої ради навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (протокол № 1 від 29 серпня 2023 року)

Рецензенти:

Ю. І. Микитин – кандидат юридичних наук, доцент, професор кафедри політики у сфері боротьби зі злочинністю та кримінального права навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

О. Я. Кузьмич – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри судочинства навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

Кернякевич-Танасійчук Ю.В. Практикум підготовки судових рішень: методичні вказівки для самостійної роботи студентів денної та заочної форм навчання. Івано-Франківськ: Навчально-науковий юридичний інститут Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2023. 46 с.

Методичні вказівки розроблені на основі навчального плану навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника і призначені для самостійної роботи з навчальної дисципліни «Практикум підготовки судових рішень», а також для підготовки до здачі іспиту. У методичних вказівках викладені: переліки питань, які виносяться на самостійне вивчення, питання для самоконтролю та практичні завдання, а також завдання для виконання домашніх контрольних робіт студентами заочної форми навчання. До кожної теми поданий перелік літератури та перелік нормативно-правових актів, які регулюють відповідний вид відносин станом на 1 серпня 2023 року.

Методична розробка призначена для студентів, аспірантів, викладачів.

© Кернякевич-Танасійчук Ю.В., 2023

© Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2023

ЗМІСТ

ВСТУП	4
СТРУКТУРА І ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ПРАКТИКУМ ПІДГОТОВКИ СУДОВИХ РІШЕНЬ».....	6
ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ДЕННОЇ ТА ЗАОЧНОЇ ФОРМ НАВЧАННЯ.....	8
Тема. Поняття та правова природа судового рішення.....	8
Тема. Якісні характеристики судового рішення та їх основні критерії.....	11
Тема. Підготовка до написання судового рішення.....	16
Тема. Судове рішення у цивільному процесі.....	20
Тема. Судове рішення у кримінальному судочинстві.....	25
Тема. Судове рішення в адміністративному судочинстві.....	29
Тема. Судове рішення в господарському судочинстві.....	33
ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ЗАОЧНОЇ ФОРМИ (ДОМАШНІ КОНТРОЛЬНІ РОБОТИ)	38
ВАРІАНТ І.....	38
ВАРІАНТ ІІ.....	41

ВСТУП

Основною формою реалізації повноважень судової влади є судові рішення, яке ухвалюється іменем України. Саме тому рівень професійності та доброчесності суддів, що втілюється у прийнятих ними рішеннях, повинен відповідати високим людським стандартам.

Судові рішення повинні бути не лише законні, обґрунтовані та належно мотивовані, а й справедливі за своїм змістом і зрозумілі для адресатів за формою викладення. У різних процесуальних кодексах містяться вимоги до структури та наповнення судового рішення, однак виклад тексту кожен суддя подає у властивій їй/йому манері. Це нормально. Не нормально, коли текст рясніє граматичними помилками, перенасичений правовою лексикою, не містить оцінки всіх наданих прийнятих чи відкинутих доказів, ігнорує правові аргументи за фактами справи або взагалі ґрунтується на суперечливих висновках. Таке рішення важко зрозуміти сторонам, які не мають юридичної освіти, воно може дратувати апеляційних суддів і взагалі не додає поваги до судової системи.

Тому вивчення навчальної дисципліни «Практикум підготовки судових рішень» має важливе прикладне значення, сприяє формування розуміння у здобувачів освіти місця судового рішення у механізмі судового захисту прав людини, а також виробленню навичок написання якісних судових рішень з огляду на особливості різних видів (форм) судочинства.

Метою вивчення навчальної дисципліни «Практикум підготовки судових рішень» є розкриття змісту основних положень інституту судового рішення, вимог щодо змісту та структури, особливостей їх написання при провадженні різних видів (форм) судочинства.

Основними цілями вивчення дисципліни «Практикум підготовки судових рішень» є формування у студентів правового світогляду та мислення, оволодіння студентами сучасними знаннями з метою формування і розвитку їх професійної компетенції у сфері написання судових рішень, отримання

необхідного обсягу теоретичних правових знань, набуття практичних навиків правозастосування, складення процесуальних документів – окремих видів судових рішень, оволодіння достатнім рівнем правової культури і правосвідомості для забезпечення прав, свобод та інтересів суб'єктів правовідносин у сфері провадження окремих видів (форм) судочинства.

СТРУКТУРА І ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ПРАКТИКУМ ПІДГОТОВКИ СУДОВИХ РІШЕНЬ»

Тема 1. Поняття та правова природа судового рішення.

Судове рішення: багатоаспектний характер. Мета та основні цілі судового рішення. Адресати судового рішення. Класифікація судових рішень у різних видах (формах) судочинства.

Тема 2. Якісні характеристики судового рішення та їх основні критерії.

Вимоги, яким має відповідати судове рішення як акт правосуддя. Вимоги до судового рішення як до процесуального документу. Міжнародні стандарти, що регламентують питання забезпечення законності, обґрунтованості та справедливості судового рішення.

Тема 3. Підготовка до написання судового рішення.

Збір інформації. Побудова аргументів та мотивування позиції суду. Стиль рішення. Специфіка написання судових рішень у різних категоріях справ.

Тема 4. Судове рішення у цивільному процесі.

Матеріально-правова та процесуально-правова класифікація судових рішень у цивільному судочинстві. Структура та зміст рішення суду. Заочне рішення суду та його особливості. Судовий наказ як різновид судового рішення. Структура, зміст та процесуально-документальне оформлення ухвал у цивільному судочинстві. Усунення недоліків судового рішення судом, що його ухвалив.

Тема 5. Судове рішення у кримінальному судочинстві.

Види судових рішень у кримінальному процесі. Структура та зміст обвинувального і виправдувального вироків, особливості їх викладення. Окрема думка судді. Структура, зміст та процесуальне оформлення ухвали суду. Ухвала слідчого судді як особлива форма судового рішення. Усунення недоліків судового рішення судом, що його ухвалив.

Тема 6. Судове рішення в адміністративному судочинстві.

Поняття, ознаки та види судових рішень в адміністративних справах. Порядок ухвалення судових рішень та вимоги, що ставляться до них. Зміст судового рішення. Проголошення та роз'яснення судового рішення. Структура, зміст та процесуально-документальне оформлення ухвал в адміністративному судочинстві. Усунення недоліків судового рішення судом, що його ухвалив.

Тема 7. Судове рішення в господарському судочинстві.

Види судових рішень та їх значення. Порядок ухвалення судових рішень. Вимоги, що пред'являються до судових рішень. Зміст судового рішення. Законна сила судового рішення. Усунення недоліків винесеного рішення. Ухвали господарського суду.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ДЕННОЇ ТА ЗАОЧНОЇ ФОРМ НАВЧАННЯ

Поняття та правова природа судового рішення.

Перелік питань для вивчення:

1. Судове рішення: історія становлення інституту процесуальних галузей права.
2. Громадськість як адресат судового рішення.
3. Критерії класифікації судових рішень у різних видах (формах) судочинства.

Судове рішення як акт правосуддя, будучи одним з найголовніших інститутів усіх без винятку процесуальних галузей права характеризується багатогранною правовою природою та широким змістом. Крім питань змісту, мети та основних цілей судового рішення, студенти повинні з'ясувати коло адресатів судового рішення, а також здійснити класифікацію судових рішень у різних видах (формах) судочинства.

Питання для самоконтролю:

1. Охарактеризуйте соціальне значення судового рішення.
2. Встановіть співвідношення між «рішенням суду» та «ухвалою».
3. Назвіть основні цілі судового рішення.

Практичні завдання:

1. Схематично зобразити історичні етапи становлення та розвитку інституту судового рішення.
2. Окреслити елементи механізму прийняття судового рішення
3. Схематично зобразити органи державної влади, які виступають адресатами судового рішення.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

I. Нормативно-правові акти:

1. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> (дата звернення: 12.06.2023).
2. Цивільний процесуальний кодекс України: Закон України від 18.03.2004 р. № 1618-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text> (дата звернення: 29.05.2023 р).
3. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 р. № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> (дата звернення: 29.05.2023 р).
4. Кодекс адміністративного судочинства України: Закон України від 06.07.2005 р. № № 2747-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text> (дата звернення: 01.06.2023 р). ня: 28.05.2023 р).
5. Господарський процесуальний кодекс України: Закон України від 06.11.1991 р. № 1798-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12#Text> (дата звернення: 02.06.2023 р).
6. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 р. № 1402-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text> (дата звернення: 12.06.2023).

II. Підручники та навчальні посібники:

1. Куйбіда Р., Сироїд О. ПОСІБНИК ІЗ НАПИСАННЯ СУДОВИХ РІШЕНЬ. К.: 2016. 226 с.
2. Посібник з написання судових рішень у цивільному і кримінальному судочинстві. К.: Ваїте, 2016. 206 с.
3. Процесуальні документи у кримінальному провадженні. Зразки. Роз'яснення: наук.-практ. посібник / колектив авторів ; за заг. ред. М. А. Погорецького, О. П. Кучинської. К. : Юрінком Інтер, 2015. 560 с.
4. Прохоров П. А. Порядок ухвалення судових рішень у цивільному процесі України. Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю

- 081 Право. Національний університет «Одеська юридична академія», Одеса, 2021. 234 с.
5. Денисенко Л., Сироїд О., Фадєєва І., Шаповалова О. БУТИ СУДДЕЮ. Київ, 2015. 216 с.
6. Фулей Т.І. Застосування практики Європейського суду з прав людини в адміністративному судочинстві: Науково-методичний посібник для суддів. 3-тє вид., допов. К.: ВАІТЕ, 2020. 276 с.
7. Кабиш О.О. Українська мова в судово-процесуальній сфері : навч.-практ. посіб. К.: Алерта, 2019. 110 с.
8. Зінченко О. В., Курій Н. М., Лічман Л. Г., Малєєв А. Ю., Панченко О. О., Шамрай О. В., Кравчук О. В. Навчально-методичний посібник для кандидатів на посаду судді та суддів «Управління часом у суддівській діяльності». К.: ТОВ «Фарбований лист», 2016. - 53 с.
9. Джеремі Макбрайд. Європейська конвенція з прав людини та кримінальний процес. К.: «К.І.С.», 2010. 576 с.
10. Навчально-методичний посібник для тренерів навчального курсу для суддів «Застосування Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини при здійсненні правосуддя». К.: ВАІТЕ, 2017. 192 с.
11. Збірка навчальних матеріалів курсу для учасників тренінгу «Застосування Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини при здійсненні правосуддя» К.: ВАІТЕ, 2017. 92 с.
12. Збірка навчальних матеріалів курсу для учасників тренінгу «Застосування Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини при здійсненні правосуддя в адміністративному судочинстві» К.: ВАІТЕ, 2016. 68 с.

III. Додаткова література:

1. Березюк В.В. Співвідношення засад гласності та фіксування судового провадження. *Питання боротьби зі злочинністю*. Харків : Право, 2020. № 40. 156 с.
2. Берестова І. Конституційний суд України в системі юрисдикційних органів: загальні положення. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 9. С. 154–159.
3. Гуменний О. Правосуддя як основна функція судової влади. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Юридичні науки*. 2018. № 20. С. 30–33.
4. Костюк Л.М. Теоретико-правові засади нормативного тлумачення: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01. Івано-Франківськ 2017. 221 с.
5. Косяк Н. В. Судове рішення та рішення суду: співвідношення понять. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція*. 2019 № 38. С. 32-35.
6. Мазниця А.А. Судове тлумачення законодавства України: проблеми теорії та практики. *Порівняльно-аналітичне право*. 2018. № 3. С. 47–50.
7. Принципи судочинства в Україні та проблеми їх реалізації судами: колект. монограф; за заг. ред. докт. юрид. наук, проф. О. В. Кириченка. Дніпро: ЛІРА, 2022. 289 с.
8. Саміло Г.О. Проблеми тлумачення правових норм. Запоріжжя: ЗНТУ, 2017. 144 с.
9. Тихий В. Захист конституційних прав і свобод Конституційним Судом України за зверненнями фізичних та юридичних осіб. *Вісник Конституційного Суду України*. 2019. № 2. С. 67–71.

Якісні характеристики судового рішення та їх основні критерії.

Перелік питань для вивчення:

1. Зовнішні та внутрішні властивості судового рішення.
2. Предмет доказування у процесі ухвалення судового рішення.

3. Структура судового рішення як процесуального документу.
4. Роль практики Європейського суду з прав людини при ухваленні судових рішень.

Комплексна характеристика судового рішення та кожного з його видів зокрема визначається арсеналом властивостей, які у тісному взаємозв'язку відображають якісне визначення кожного процесуального акту органу судової влади в системі процесуальних рішень.

У процесі підготовки до семінарського заняття студенти повинні окреслити коло вимог, яким повинно відповідати судове рішення як акт правосуддя та як процесуальний документ. Окрему увагу слід звернути на дотримання міжнародних стандартів, що регламентують питання забезпечення законності, обгрунтованості та справедливості судового рішення.

Питання для самоконтролю:

1. Яке судове рішення можна назвати обгрунтованим?
2. Що таке справедливість судового рішення?
3. Що таке точність та ясність судового рішення?
4. Назвіть міжнародні стандарти, що регламентують питання забезпечення законності та справедливості судового рішення.

Практичні завдання:

1. Письмово роз'яснити, що таке «правосудність» судового рішення.
2. Схематично зобразити структуру вироку суду.
3. Схематично окреслити етичні стандарти прийняття судового рішення.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

I. Нормативно-правові акти:

1. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> (дата звернення: 12.06.2023).
2. Конвенція про захист прав людини та основоположних свобод 04.11.1950 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_004 (дата звернення: 12.06.2023).
3. Цивільний процесуальний кодекс України: Закон України від 18.03.2004 р. № 1618-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text> (дата звернення: 29.05.2023 р).
4. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 р. № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> (дата звернення: 29.05.2023 р).
5. Кодекс адміністративного судочинства України: Закон України від 06.07.2005 р. № № 2747-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text> (дата звернення: 01.06.2023 р). ня: 28.05.2023 р).
6. Господарський процесуальний кодекс України: Закон України від 06.11.1991 р. № 1798-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12#Text> (дата звернення: 02.06.2023 р).
6. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 р. № 1402-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text> (дата звернення: 12.06.2023).
7. Про затвердження Кодексу суддівської етики: Рішення XI чергового з'їзду суддів України від 22.02.2013 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001415-13#Text> (дата звернення: 12.06.2023).

II. Підручники та навчальні посібники:

1. Куйбіда Р., Сироїд О. ПОСІБНИК ІЗ НАПИСАННЯ СУДОВИХ РІШЕНЬ. К.: 2016. 226 с.
2. Посібник з написання судових рішень у цивільному і кримінальному судочинстві. К.: Ваіте, 2016. 206 с.

3. Процесуальні документи у кримінальному провадженні. Зразки. Роз'яснення: наук.-практ. посібник / колектив авторів ; за заг. ред. М. А. Погорецького, О. П. Кучинської. К. : Юрінком Інтер, 2015. 560 с.
4. Прохоров П. А. Порядок ухвалення судових рішень у цивільному процесі України. Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 Право. Національний університет «Одеська юридична академія», Одеса, 2021. 234 с.
5. Денисенко Л., Сироїд О., Фадєєва І., Шаповалова О. БУТИ СУДДЕЮ. Київ, 2015. 216 с.
6. Фулей Т.І. Застосування практики Європейського суду з прав людини в адміністративному судочинстві: Науково-методичний посібник для суддів. 3-тє вид., допов. К.: ВАІТЕ, 2020. 276 с.
7. Кабиш О.О. Українська мова в судово-процесуальній сфері : навч.-практ. посіб. К.: Алерта, 2019. 110 с.
8. Зінченко О. В., Курій Н. М., Лічман Л. Г., Малєєв А. Ю., Панченко О. О., Шамрай О. В., Кравчук О. В. Навчально-методичний посібник для кандидатів на посаду судді та суддів «Управління часом у суддівській діяльності». К.: ТОВ «Фарбований лист», 2016. - 53 с.
9. Джеремі Макбрайд. Європейська конвенція з прав людини та кримінальний процес. К.: «К.І.С.», 2010. 576 с.
10. Навчально-методичний посібник для тренерів навчального курсу для суддів «Застосування Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини при здійсненні правосуддя». К.: ВАІТЕ, 2017. 192 с.
11. Збірка навчальних матеріалів курсу для учасників тренінгу «Застосування Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини при здійсненні правосуддя» К.: ВАІТЕ, 2017. 92 с.
12. Збірка навчальних матеріалів курсу для учасників тренінгу «Застосування Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики

Європейського суду з прав людини при здійсненні правосуддя в адміністративному судочинстві» К.: ВАІТЕ, 2016. 68 с.

III. Додаткова література:

1. Берназюк Я.О. Особливості забезпечення єдності судової практики та відступу від правових позицій Верховного суду. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка*. 2020. Т. 2. № 90. С. 77-89.
2. Савчин Н.М., Бобрик В.І. Процесуально-правова природа судових помилок у цивільному судочинстві України: монографія. Чернівці: Місто, 2017. 180 с
3. Пометун І. Суддівський розсуд. *Конституційно-правові доктрини у судовій діяльності: Збірка тез круглого столу*. 10 грудня 2021 р. Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого. Харків: ТОВ Видавництво «Права людини», 2021. С. 70-71.
4. Берназюк Я.О. Категорія «якість закону» як складова принципу верховенства права та гарантія застосування судом найбільш сприятливого для особи тлумачення закону. *Судово-юридична газета*. 2020. URL: bit.ly/2IPqO65.
5. Гуйван П.Д. Сутність принципу ефективності права. Часовий аспект. *Вісник Національного технічного університету України. «КПІ». Політологія. Соціологія. Право*. 2018. № 3. С. 111-116.
6. Кернякевич-Танасійчук Ю.В. До питання законодавчого закріплення права на справедливий суд. *Актуальні проблеми судового права : матеріали міжнар. конф. (Харків, 23 квіт. 2021 р.) / редкол.: Л. М. Москвич та ін. Харків : Право, 2021. С. 43-45.*
7. Кернякевич-Танасійчук Ю. В., Шинкарук Я. І. Етичні стандарти прийняття судових рішень. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 6. С. 584-586.

8. Миронюк Р. В. Особливості судового розгляду окремих категорій адміністративних справ. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2019. 352 с.
9. Шутенко О.В. Достовірність та достатність доказів в системі проблематики релевантності судового рішення: *Закарпатські правові читання*: Матеріали X Міжнародної науково-практичної конференції, 19-21 квітня 2018 р., Ужгород: Ужгородський національний університет, 2018. Т. 1. С. 277-281. URL: <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/20214>
10. Бабанли Р. Критерії релевантного застосування практики ЄСПЛ та зведений огляд судових рішень. Інформаційне агентство ADVOKAT POST: Адвокатура, Новини, Судова Влада. 2022. URL: <https://advokatpost.com/kryterii-relevantnoho-zastosuvannia-praktykyiespl-ta-zvedenyj-ohliad-sudovykh-rishen-rasim-babanly/>

Підготовка до написання судового рішення.

Перелік питань для вивчення:

1. Роль знання ділової української мови у процесі написання судового рішення.
2. Проблеми забезпечення балансу між справедливістю та законністю судового рішення.
3. Значення судової практики, у тому числі рішень ЄСПЛ у процесі написання судового рішення.

Підготовка до написання судового рішення – багатоетапна процедура, яку потрібно розпочинати завчасно – ще до розгляду справи в судовому засіданні, з моменту отримання суддею матеріалів для розгляду.

Повна, правильна та вчасна «первинна» кваліфікація предмету судового розгляду та предмету доказування є необхідною запорукою ухвалення законного, обґрунтованого та вмотивованого судового рішення. Визначення

норм матеріального права, що підлягають застосуванню у конкретній справі, має здійснюватися суддею з урахуванням ієрархії чинних нормативно-правових актів, положень Конституції України, міжнародних нормативно-правових актів, правових позицій, висловлених у своїх рішеннях Верховним Судом, Конституційним Судом України, ЄСПЛ. При підготовці до заняття студентам варто також зосередитися на особливостях написання судових рішень у різних категоріях справ.

Питання для самоконтролю:

1. Що таке доступність судового рішення? Яким чином її досягти?
2. Що таке безсторонність судового рішення?
3. Назвіть правила тлумачення закону у процесі його застосування при написанні судового рішення.
4. Яка роль суду та сторін у процесі доказування у залежності від видів (форм судочинства)?
5. Який порядок організації думок та написання абзаців судового рішення?

Практичні завдання:

1. Пояснити, яким чином повинен забезпечити суддя «читабельність» судового рішення?
2. Проаналізуйте судові рішення і наведіть приклади найбільш поширених стилістичних та граматичних помилок при їх написанні.
3. Розмежуйте міжнародні документи «жорсткого права» (hard law) і «м'якого права» і визначте особливості їх застосування при вирішенні судових справ та написанні судових рішень.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

I. Нормативно-правові акти та акти органів судової влади:

1. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> (дата звернення: 12.06.2023).
2. Конвенція про захист прав людини та основоположних свобод 04.11.1950 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_004 (дата звернення: 12.06.2023).
3. Цивільний процесуальний кодекс України: Закон України від 18.03.2004 р. № 1618-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text> (дата звернення: 29.05.2023 р).
4. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 р. № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> (дата звернення: 29.05.2023 р).
5. Кодекс адміністративного судочинства України: Закон України від 06.07.2005 р. № № 2747-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text> (дата звернення: 01.06.2023 р). ня: 28.05.2023 р).
6. Господарський процесуальний кодекс України: Закон України від 06.11.1991 р. № 1798-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12#Text> (дата звернення: 02.06.2023 р).
7. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 р. № 1402-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text> (дата звернення: 12.06.2023).
8. Про затвердження Кодексу суддівської етики: Рішення XI чергового з'їзду суддів України від 22.02.2013 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001415-13#Text> (дата звернення: 12.06.2023).
9. РІШЕННЯ ЩОДО УКРАЇНИ, ВИНЕСЕНІ ЄВРОПЕЙСЬКИМ СУДОМ З ПРАВ ЛЮДИНИ. URL: <https://minjust.gov.ua/m/rishennya-schodo-ukraini-vineseni-evropeyskim-sudom-z-prav-lyudini> (дата звернення: 02.06.2023 р).

II. Підручники та навчальні посібники:

1. Куйбіда Р., Сироїд О. ПОСІБНИК ІЗ НАПИСАННЯ СУДОВИХ РІШЕНЬ. К.: 2016. 226 с.

2. Посібник з написання судових рішень у цивільному і кримінальному судочинстві. К.: Ваіте, 2016. 206 с.
3. Процесуальні документи у кримінальному провадженні. Зразки. Роз'яснення: наук.-практ. посібник / колектив авторів ; за заг. ред. М. А. Погорецького, О. П. Кучинської. К. : Юрінком Інтер, 2015. 560 с.
4. Прохоров П. А. Порядок ухвалення судових рішень у цивільному процесі України. Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 Право. Національний університет «Одеська юридична академія», Одеса, 2021. 234 с.
5. Денисенко Л., Сироїд О., Фадєєва І., Шаповалова О. БУТИ СУДДЕЮ. Київ, 2015. 216 с.
6. Фулей Т.І. Застосування практики Європейського суду з прав людини в адміністративному судочинстві: Науково-методичний посібник для суддів. 3-тє вид., допов. К.: ВАІТЕ, 2020. 276 с.
7. Кабиш О.О. Українська мова в судово-процесуальній сфері : навч.-практ. посіб. К.: Алерта, 2019. 110 с.
8. Зінченко О. В., Курій Н. М., Лічман Л. Г., Малєєв А. Ю., Панченко О. О., Шамрай О. В., Кравчук О. В. Навчально-методичний посібник для кандидатів на посаду судді та суддів «Управління часом у суддівській діяльності». К.: ТОВ «Фарбований лист», 2016. - 53 с.
9. Джеремі Макбрайд. Європейська конвенція з прав людини та кримінальний процес. К.: «К.І.С.», 2010. 576 с.
10. Навчально-методичний посібник для тренерів навчального курсу для суддів «Застосування Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини при здійсненні правосуддя». К.: ВАІТЕ, 2017. 192 с.
11. Збірка навчальних матеріалів курсу для учасників тренінгу «Застосування Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини при здійсненні правосуддя» К.: ВАІТЕ, 2017. 92 с.

12. Збірка навчальних матеріалів курсу для учасників тренінгу «Застосування Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини при здійсненні правосуддя в адміністративному судочинстві» К.: ВАІТЕ, 2016. 68 с.

III. Додаткова література:

1. Байрачна Л. К. Притягнення до відповідальності Голови Конституційного суду України: критичний огляд. *Сучасні виклики та актуальні проблеми судової реформи в Україні: Матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф. (Чернівці, 16 жовтня 2020 р.)*. Київ: Видавництво ВАІТЕ, 2020. 356 с. URL: <https://law.chnu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/12/Zbirnyk-16.10.20.pdf>.
2. Загурський О. Б. Судові дебати – важлива та необхідна стадія судового розгляду. *Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України* : збірник наукових статей викладачів юридичного факультету. № 8. Івано-Франківськ, 2022. С. 197–201.
3. Кернякевич-Танасійчук Ю. В., Шинкарук Я. І. Етичні стандарти прийняття судових рішень. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 6. С. 584–586.
4. Кібенко О. Нові підходи Великої Палати Верховного Суду до забезпечення єдності судової практики. URL://sud.ua/ru/news/blog/129294-novi-pidkhodi-velikoyi-palati-verkhovnogo-sudu-do-zabezpechennya-yednosti-sudovoyi-praktiki?fbclid=IwAR0nUPg6D9yYZYL0Xmr2MC6kWXThsZ6ISFSstEOUUqCAIKo9qooGyFTmKJEE.
5. Москвич Л. М. Ефективність судової системи: концептуальний аналіз : Монографія. Харків : Видавництво «ФІНН», 2018. 384 с.

Судове рішення у цивільному процесі.

Перелік питань для вивчення:

1. Подвійна природа судового наказу (судовий наказ як судове рішення та виконавчий документ).
2. Особливості окремих видів ухвал у цивільному процесі.
3. Додаткове рішення, роз'яснення судового рішення.
4. Особливості написання судових рішень судами апеляційної та касаційної інстанцій.

Інститут судового рішення як один з ключових інститутів цивільного процесуального права є досить широким за змістом, оскільки включає в себе весь масив актів суду, що ухвалюються протягом усього судового процесу на різних його стадіях та в межах різних судових процедур.

Ці процесуальні акти відрізняються між собою як за формою, так і за змістом, можуть мати різний предмет, цілі та різний вплив на суспільні відносини, що виникають між учасниками судового процесу. Під час підготовки до семінарських занять студентам слід з'ясувати відмінності між рішеннями суду у цивільному судочинстві, особливості їх форми та змісту, вимог щодо написання.

Питання для самоконтролю:

1. Які вимоги до судового рішення як акту судової влади?
2. Що відображається у мотивувальній частині судового рішення?
3. Що обов'язково зазначається у резолютивній частині судового рішення?
4. Перелічіть вимоги, яким має відповідати заочне рішення.

Практичні завдання:

1. Схематично зобразити цілі та критерії класифікації судових рішень у цивільному процесі.
2. Назвати особливості участі судді в окремому провадженні.

3. Схематично розмежувати особливості рішень про визнання, рішень про присудження та рішень про перетворення?
4. Поміркуйте: «Чи допустимим та доцільним є залучення штучного інтелекту до цивільного судочинства?» Якщо так, то у яких категоріях справ?

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

I. Нормативно-правові акти та акти органів судової влади:

1. Про практику розгляду судами заяв у порядку наказного провадження: Постанова Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 23.12.2011 р. № 14. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0014740-11#Text> (дата звернення: 28.05.2023 р).
2. Цивільний процесуальний кодекс України: Закон України від 18.03.2004 р. № 1618-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text> (дата звернення: 28.05.2023 р).

II. Підручники та навчальні посібники:

1. Куйбіда Р., Сироїд О. ПОСІБНИК ІЗ НАПИСАННЯ СУДОВИХ РІШЕНЬ. К.: 2016. 226 с.
2. Посібник з написання судових рішень у цивільному і кримінальному судочинстві. К.: Ваїте, 2016. 206 с.
3. Процесуальні документи у кримінальному провадженні. Зразки. Роз'яснення: наук.-практ. посібник / колектив авторів ; за заг. ред. М. А. Погорецького, О. П. Кучинської. К. : Юрінком Інтер, 2015. 560 с.
4. Прохоров П. А. Порядок ухвалення судових рішень у цивільному процесі України. Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 Право. Національний університет «Одеська юридична академія», Одеса, 2021. 234 с.
5. Денисенко Л., Сироїд О., Фадєєва І., Шаповалова О. БУТИ СУДДЕЮ. Київ, 2015. 216 с.

6. Фулей Т.І. Застосування практики Європейського суду з прав людини в адміністративному судочинстві: Науково-методичний посібник для суддів. 3-тє вид., допов. К.: ВАІТЕ, 2020. 276 с.
7. Кабиш О.О. Українська мова в судово-процесуальній сфері : навч.-практ. посіб. К.: Алерта, 2019. 110 с.
8. Зінченко О. В., Курій Н. М., Лічман Л. Г., Малєєв А. Ю., Панченко О. О., Шамрай О. В., Кравчук О. В. Навчально-методичний посібник для кандидатів на посаду судді та суддів «Управління часом у суддівській діяльності». К.: ТОВ «Фарбований лист», 2016. - 53 с.
9. Джеремі Макбрайд. Європейська конвенція з прав людини та кримінальний процес. К.: «К.І.С.», 2010. 576 с.
10. Навчально-методичний посібник для тренерів навчального курсу для суддів «Застосування Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини при здійсненні правосуддя». К.: ВАІТЕ, 2017. 192 с.
11. Збірка навчальних матеріалів курсу для учасників тренінгу «Застосування Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини при здійсненні правосуддя» К.: ВАІТЕ, 2017. 92 с.
12. Збірка навчальних матеріалів курсу для учасників тренінгу «Застосування Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини при здійсненні правосуддя в адміністративному судочинстві» К.: ВАІТЕ, 2016. 68 с.

III. Додаткова література:

1. Андронов І. В. Зміст рішення суду як процесуального документа в цивільному процесі України. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2017. № 6. С. 42-45.
2. Андронов І. В. Поняття та види судових ухвал у цивільному процесі. *Право і суспільство*. 2017. № 5. С. 57-62.

3. Андронов І. В. Законна сила судової ухвали в цивільному судочинстві. *Часопис цивілістики*. 2017. № 27. С. 129-132.
4. Дорохіна Ю. А. Окрема ухвала суду як інструмент забезпечення законності: сутність, правові підстави, наслідки. *Вчені записки*. 2020. № 2. С. 65-69.
5. Морозова С. Окрема ухвала суду: нові підходи до правового регулювання у цивільному судочинстві. *Право України*. 2017. № 8. С. 65-75.
6. Пасайлюк І. Класифікація судових рішень у цивільному судочинстві України. *Теоретико-прикладні проблеми правового регулювання в Україні: матер. V Всеукр. наук.-практ. конференції (м. Львів, 10 грудня 2021 р.)* Львів, 2021. С. 371-374.
7. Підченко Ю. О. Виправлення недоліків у судових рішеннях, ухвалених у справах окремого провадження. *Науковий вісник Ужгородського Національного університету*. 2018. № 49. С. 143-146
8. Підченко Ю. О. Щодо видів судових рішень у справах окремого провадження. *Право і суспільство*. № 2. 2018. С. 34-40.
9. Прохоров П. А. Структура механізму ухвалення судових рішень у цивільному судочинстві. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2020. № 4. С. 211-217.
10. Резворович К. Р. Правова природа судової помилки у цивільному процесі. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2018. № 4. С. 99-102.
11. Сеник С. В. Форма, структура та зміст ухвал суду як судового акта в цивільному процесі. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2017. № 43. С. 135-139.
12. Сеник С. В. Форма, структура та зміст рішення суду як судового акта у цивільному процесі України та країн ЄС. *Revista științifică internațională «Supremația dreptului»*. 2019. № 1. С. 151-158.
13. Татулич І. Ю. Умови ухвалення заочного рішення в цивільному судочинстві. *Судова влада в Україні та інших державах: історія та*

сучасність (аспекти права): матер. сьомої Всеукраїнської наук.-теорет. інтернет-конференції (м. Львів, 25 травня 2018 р.) Львів, 2018. С. 145-148.

14. Устюшенко С. Е. Додаткове рішення про судові витрати. *Правове життя сучасної України:* матер. Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 15 травня 2020 р.) Одеса, 2020. С. 361-363.

Судове рішення у кримінальному судочинстві.

Перелік питань для вивчення:

1. Роль суду у кримінальному провадженні.
2. Структура і зміст ухвали суду, види ухвал.
3. Роз'яснення судового рішення.
4. Значення інституту окремої думки судді у кримінальному судочинстві.

Судове рішення у кримінальному судочинстві – це узагальнююче поняття. У кримінальному провадженні немає такої назви судових рішень, як власне «рішення». Судове рішення у кримінальному судочинстві приймається у формі ухвали, постанови або вироку, які мають відповідати вимогам, передбаченим кримінальним процесуальним законодавством. У процесі підготовки до семінарських занять студентам слід з'ясувати особливості ухвалення судових рішень у кримінальному судочинстві, встановити вимоги до змісту та форми їх написання.

Питання для самоконтролю:

1. Що таке «процесуальні рішення» у кримінальному провадженні?
2. Назвіть види судових рішень у кримінальному судочинстві.
3. Що є датою та місцем ухвалення вироку?
4. Що таке «обґрунтованість» судового рішення у кримінальному судочинстві?

Практичні завдання:

1. Схематично зобразити особливості змісту виправдувального та обвинувального вироків суду.
2. Окреслити коло питань, які суд має вирішити, ухвалюючи вирок.
3. Назвіть ухвали, які суд постановляє під час судового розгляду?

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

I. Нормативно-правові акти та акти органів судової влади:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 р. № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> (дата звернення: 29.05.2023 р).
2. Про організацію діяльності слідчих підрозділів Національної поліції України: Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 06.07.2017 р. № 570. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0918-17#Text> (дата звернення: 28.05.2023 р).
3. Про практику винесення судами окремих ухвал (постанов) у кримінальних справах: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 23.03.2008 р. № 3. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0003700-08#Text> (дата звернення: 29.05.2023 р).

II. Підручники та навчальні посібники:

1. Куйбіда Р., Сироїд О. ПОСІБНИК ІЗ НАПИСАННЯ СУДОВИХ РІШЕНЬ. К.: 2016. 226 с.
2. Посібник з написання судових рішень у цивільному і кримінальному судочинстві. К.: Ваїте, 2016. 206 с.
3. Процесуальні документи у кримінальному провадженні. Зразки. Роз'яснення: наук.-практ. посібник / колектив авторів ; за заг. ред. М. А. Погорецького, О. П. Кучинської. К. : Юрінком Інтер, 2015. 560 с.
4. Прохоров П. А. Порядок ухвалення судових рішень у цивільному процесі України. Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю

- 081 Право. Національний університет «Одеська юридична академія», Одеса, 2021. 234 с.
5. Денисенко Л., Сироїд О., Фадєєва І., Шаповалова О. БУТИ СУДДЕЮ. Київ, 2015. 216 с.
6. Фулей Т.І. Застосування практики Європейського суду з прав людини в адміністративному судочинстві: Науково-методичний посібник для суддів. 3-тє вид., допов. К.: ВАІТЕ, 2020. 276 с.
7. Кабиш О.О. Українська мова в судово-процесуальній сфері : навч.-практ. посіб. К.: Алерта, 2019. 110 с.
8. Зінченко О. В., Курій Н. М., Лічман Л. Г., Малєєв А. Ю., Панченко О. О., Шамрай О. В., Кравчук О. В. Навчально-методичний посібник для кандидатів на посаду судді та суддів «Управління часом у суддівській діяльності». К.: ТОВ «Фарбований лист», 2016. - 53 с.
9. Джеремі Макбрайд. Європейська конвенція з прав людини та кримінальний процес. К.: «К.І.С.», 2010. 576 с.
10. Навчально-методичний посібник для тренерів навчального курсу для суддів «Застосування Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини при здійсненні правосуддя». К.: ВАІТЕ, 2017. 192 с.
11. Збірка навчальних матеріалів курсу для учасників тренінгу «Застосування Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини при здійсненні правосуддя» К.: ВАІТЕ, 2017. 92 с.
12. Збірка навчальних матеріалів курсу для учасників тренінгу «Застосування Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини при здійсненні правосуддя в адміністративному судочинстві» К.: ВАІТЕ, 2016. 68 с.

III. Додаткова література:

1. Бісюк О. С. Суб'єкти та умови викладу окремої думки у кримінальному судочинстві України. *Часопис Київського університету права*. 2016. № 1. С. 265-269.
2. Гловюк І. В. Резолютивна частина ухвали слідчого судді та право на справедливий суд. *Практика Європейського суду з прав людини в діяльності органів прокуратури і суду: виклики та перспективи*: матер. І Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 13 червня 2018 р.). Київ, 2018. С. 40-44.
3. Гуртієва Л. М. Види судових рішень суду першої інстанції в кримінальному провадженні України. Кримінальний процесуальний кодекс 2012 року: ідеологія та практика правозастосування: колективна монографія. Одеса: Видавничий дім «Гельветика». 2018. С. 888-914.
4. Гуртієва Л. М. Види судових рішень за формою їх прийняття в кримінальному провадженні України. *Актуальні питання кримінального процесу, криміналістики та судової експертизи*: матер. міжвідом. наук.-практ. конф. (м. Київ, 24 листопада 2017 р.). Київ, 2017. С. 84-85.
5. Карпенко М. О. Рішення слідчого судді у кримінальному провадженні: окремі аспекти. *Форум права*. 2016. № 5. С. 53-57.
6. Красій М. О. Вирок з точки зору кримінально-правової, кримінальної процесуальної та кримінально-виконавчої політики. *Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України*. 2016. № 41. С. 69-81.
7. Льошенко О. Ю. Проблемні питання оскарження ухвал слідчого судді. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2018. № 1. С. 140-144.
8. Навроцька В. В. Окрема думка як одна з гарантій незалежності членів суддівської колегії та їх рівності при ухваленні рішень у кримінальному судочинстві. *Соціально-правові студії*. 2019. № 4. С. 94-103.
9. Пецентій О. А., Тимошенко, Ю. П. Виконання вироку суду та набрання ним законної сили. *Порівняльно-аналітичне право*. 2016. № 1. С. 346-348.
10. Пилипенко С. В. Щодо класифікації ухвал суду у кримінальному провадженні. *Порівняльно-аналітичне право*. 2020. № 2. С. 220-224.

11. Пилипенко С. В. Ухвала суду як акт правосуддя у кримінальному провадженні. *Правове життя сучасної України*: матер. Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 15 травня 2020 р.) Одеса, 2020. С. 319-322.
12. Пожар В. Г., Мар'янова, С. С. Правова регламентація та новітні тенденції практики вдосконалення процесуальної форми ухвал суду апеляційної інстанції у кримінальному провадженні. *Київський часопис права*. 2023. № 1. С. 362-371.
13. Харковець Ю. М. Еволюція інституту судових рішень у кримінальному процесі України. *Право і суспільство*. 2017. № 1. С. 264-269.
14. Харковець Ю. М. Проголошення і роз'яснення судових рішень у кримінальному провадженні України. *Міжнародний юридичний вісник: збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України*. 2016. № 2. С. 107-114.
15. Шумейко Д. О. Судові рішення у спеціальному кримінальному провадженні. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2018. № 2. С. 309-312.

Судове рішення в адміністративному судочинстві.

Перелік питань для вивчення:

1. Судове рішення в адміністративній справі як гарантія захисту прав, свобод та інтересів фізичних осіб.
2. Застосування елементів юридичної техніки при підготовці судового рішення в адміністративній справі.
3. Поняття та критерії мотивованості судового рішення як однієї з гарантій дотримання адміністративними судами принципу верховенства права.

Інститут судового рішення як один з центральних у системі адміністративного судочинства відіграє важливу роль у процесі досягнення завдань адміністративного судочинства, якими є справедливе, неупереджене

та своєчасне вирішення судом спорів у сфері публічно-правових відносин з метою ефективного захисту прав, свобод та інтересів фізичних осіб, прав та інтересів юридичних осіб від порушень з боку суб'єктів владних повноважень. У процесі підготовки до семінарського заняття студентам варто з'ясувати правову природу судових рішень в адміністративному судочинстві, здійснити їх класифікацію, встановити вимоги щодо змісту та форми їх ухвалення.

Питання для самоконтролю:

1. Що таке обов'язковість судових рішень як принцип адміністративного судочинства?
2. Яким вимогам має відповідати судове рішення в адміністративній справі?
3. Визначте зміст мотивувальної частини рішення суду.
4. Які ухвали підлягають оскарженню в адміністративному судочинстві?

Практичні завдання:

1. Схематично зобразити структуру судового рішення в адміністративній справі.
2. Схематично здійснити класифікацію судових рішень в адміністративних справах за різними критеріями.
3. Проаналізуйте твердження: «Окрема ухвала як механізм реагування на невиконання судового рішення в адміністративній справі». У чому полягає його зміст?

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

I. Нормативно-правові акти:

1. Кодекс адміністративного судочинства України: Закон України від 06.07.2005 р. № № 2747-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text> (дата звернення: 01.06.2023 р).

II. Підручники та навчальні посібники:

1. Куйбіда Р., Сироїд О. ПОСІБНИК ІЗ НАПИСАННЯ СУДОВИХ РІШЕНЬ. К.: 2016. 226 с.
2. Посібник з написання судових рішень у цивільному і кримінальному судочинстві. К.: Ваїте, 2016. 206 с.
3. Процесуальні документи у кримінальному провадженні. Зразки. Роз'яснення: наук.-практ. посібник / колектив авторів ; за заг. ред. М. А. Погорецького, О. П. Кучинської. К. : Юрінком Інтер, 2015. 560 с.
4. Прохоров П. А. Порядок ухвалення судових рішень у цивільному процесі України. Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 Право. Національний університет «Одеська юридична академія», Одеса, 2021. 234 с.
5. Денисенко Л., Сироїд О., Фадєєва І., Шаповалова О. БУТИ СУДДЕЮ. Київ, 2015. 216 с.
6. Фулей Т.І. Застосування практики Європейського суду з прав людини в адміністративному судочинстві: Науково-методичний посібник для суддів. 3-тє вид., допов. К.: ВАІТЕ, 2020. 276 с.
7. Кабиш О.О. Українська мова в судово-процесуальній сфері : навч.-практ. посіб. К.: Алерта, 2019. 110 с.
8. Зінченко О. В., Курій Н. М., Лічман Л. Г., Малєєв А. Ю., Панченко О. О., Шамрай О. В., Кравчук О. В. Навчально-методичний посібник для кандидатів на посаду судді та суддів «Управління часом у суддівській діяльності». К.: ТОВ «Фарбований лист», 2016. - 53 с.
9. Джеремі Макбрайд. Європейська конвенція з прав людини та кримінальний процес. К.: «К.І.С.», 2010. 576 с.
10. Навчально-методичний посібник для тренерів навчального курсу для суддів «Застосування Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини при здійсненні правосуддя». К.: ВАІТЕ, 2017. 192 с.
11. Збірка навчальних матеріалів курсу для учасників тренінгу «Застосування Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики

Європейського суду з прав людини при здійсненні правосуддя» К.: ВАІТЕ, 2017. 92 с.

12. Збірка навчальних матеріалів курсу для учасників тренінгу «Застосування Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини при здійсненні правосуддя в адміністративному судочинстві» К.: ВАІТЕ, 2016. 68 с.

III. Додаткова література:

1. Боднар С. В. Характерні ознаки поняття «рішення адміністративного суду». *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2016. № 37. С. 95-98.
2. Бояринцева М. Поняття та види судових рішень адміністративних судів. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 6. С. 129-134.
3. Бризгалова А. І. Характеристика прийняття судового рішення в адміністративному судочинстві. *Судова апеляція*. 2016. № 1. С. 37-45.
4. Гаврік Р. О. До питання про поняття судового рішення в адміністративній справі. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2016. № 5. С. 27-30.
5. Гошовський В. С. Виправлення описок в адміністративному судочинстві. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2016. № 37. С. 103-106.
6. Зеленов А. С. Обов'язковість судових рішень як принцип адміністративного судочинства. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2017. № 3. С. 167-174.
7. Кернякевич-Танасійчук Ю. В. Адміністративне судочинство: багатозначність поняття. *Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України*. Випуск 51. Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2019. С. 118-127.
8. Мілієнко О. Проголошення судових рішень як складова принципу гласності і відкритості адміністративного судочинства. *Jurnalul juridic national: teorie și practică*. 2016. № 20. 70-74.

9. Мороз Ю. А. Вимоги до рішень адміністративного суду: польський та український досвід. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2019. № 2. С. 65-73.
10. Паленко Г. І., Савчук Є. Б. Зміст судового рішення в адміністративному судочинстві України. 2017. *Молодіжний науковий юридичний форум*: матер. Всеукр. науково-практичної конференції до Дня науки (м. Київ, 18 травня 2017 р.) Київ, 2017. С. 129-131.
11. Розум І. О. Судове рішення у справах адміністративної юрисдикції: спектральний аналіз дискусійних теоретичних аспектів сутності та правової природи. *Юридичний вісник*. 2017. № 3. С. 54-60.
12. Руденко О. А. Ухвала як об'єкт апеляційного оскарження в адміністративному судочинстві. *Європейський вибір України, розвиток науки та національна безпека в реаліях масштабної військової агресії та глобальних викликів XXI століття» (до 25-річчя Національного університету «Одеська юридична академія» та 175-річчя Одеської школи права)*: матер. Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 17 червня 2022 р.) Одеса, 2022. С. 110-113.
13. Стафійчук К. В. Судові рішення суду касаційної інстанції в адміністративному судочинстві України. *Copernicus Political and Legal Studies*. 2022. № 3. С. 30-38.
13. Сусак М. С. Судові рішення адміністративного суду першої інстанції та процесуальний розсуд. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2019. № 41. С. 107-111.
14. Труш М. Порядок набрання законної сили судовими рішеннями в адміністративній справі та особливості їх виконання. *Підприємництво, господарство і право*. 2016. № 11. С. 156-161.

Судове рішення в господарському судочинстві.

Перелік питань для вивчення:

1. Рішення господарського суду в Україні: історія становлення, поняття та характерні риси.
2. Судовий наказ як особлива форма рішення у господарському судочинстві.
3. Застосування практики ЄСПЛ у господарському судочинстві.

Судові рішення – це правозастосовні акти, який у відповідній процесуальній формі закріплює висновок суду щодо вирішення певного юридичного питання в результаті здійснення правосуддя у господарських спорах, що носять державно-владний та обов'язковий характер. У процесі підготовки до семінарського заняття студентам слід з'ясувати особливості ухвалення судових рішень у господарському судочинстві, встановити вимоги до змісту та форми їх написання.

Питання для самоконтролю:

1. Які вимоги пред'являються до судових рішень у господарському судочинстві?
2. За яких умов суд роз'яснює судові рішення?
3. Який порядок оскарження ухвал господарському судочинстві?
4. Які є вимоги до написання мотивувальної частини рішення суду?

Практичні завдання:

1. Схематично зобразити види мотивів судового рішення у господарському судочинстві.
2. Схематично здійснити класифікацію ухвал господарського суду.
3. Проаналізувати правову природу окремої ухвали в господарському судочинстві.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

I. Нормативно-правові акти:

1. Господарський процесуальний кодекс України: Закон України від 06.11.1991 р. № 1798-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12#Text> (дата звернення: 02.06.2023 р).
2. Кодекс України з процедур банкрутства: Закон України від 18.10.2018 р. № 2597-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19#Text> (дата звернення: 02.06.2023 р).

II. Підручники та навчальні посібники:

1. Куйбіда Р., Сироїд О. ПОСІБНИК ІЗ НАПИСАННЯ СУДОВИХ РІШЕНЬ. К.: 2016. 226 с.
2. Посібник з написання судових рішень у цивільному і кримінальному судочинстві. К.: Ваїте, 2016. 206 с.
3. Процесуальні документи у кримінальному провадженні. Зразки. Роз'яснення: наук.-практ. посібник / колектив авторів ; за заг. ред. М. А. Погорецького, О. П. Кучинської. К. : Юрінком Інтер, 2015. 560 с.
4. Прохоров П. А. Порядок ухвалення судових рішень у цивільному процесі України. Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 Право. Національний університет «Одеська юридична академія», Одеса, 2021. 234 с.
5. Денисенко Л., Сироїд О., Фадєєва І., Шаповалова О. БУТИ СУДДЕЮ. Київ, 2015. 216 с.
6. Фулей Т.І. Застосування практики Європейського суду з прав людини в адміністративному судочинстві: Науково-методичний посібник для суддів. 3-тє вид., допов. К.: ВАІТЕ, 2020. 276 с.
7. Кабиш О.О. Українська мова в судово-процесуальній сфері : навч.-практ. посіб. К.: Алерта, 2019. 110 с.
8. Зінченко О. В., Курій Н. М., Лічман Л. Г., Малєєв А. Ю., Панченко О. О., Шамрай О. В., Кравчук О. В. Навчально-методичний посібник для кандидатів на посаду судді та суддів «Управління часом у суддівській діяльності». К.: ТОВ «Фарбований лист», 2016. - 53 с.

9. Джеремі Макбрайд. Європейська конвенція з прав людини та кримінальний процес. К.: «К.І.С.», 2010. 576 с.
10. Навчально-методичний посібник для тренерів навчального курсу для суддів «Застосування Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини при здійсненні правосуддя». К.: ВАІТЕ, 2017. 192 с.
11. Збірка навчальних матеріалів курсу для учасників тренінгу «Застосування Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини при здійсненні правосуддя» К.: ВАІТЕ, 2017. 92 с.
12. Збірка навчальних матеріалів курсу для учасників тренінгу «Застосування Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини при здійсненні правосуддя в адміністративному судочинстві» К.: ВАІТЕ, 2016. 68 с.

III. Додаткова література:

1. Антоненко І. О., Вербенець А. С., Кучинська, В. В., Шевченко, С. К. та ін. Актуальні проблеми помилок у судових рішеннях господарських судів України. *Current issues of science and integrated technologies: Proceedings of the I International Scientific and Practical Conference (Milan, Italy, January 10 - 13 2023)*. С. 208-211.
2. Бутирська І. А. Окремі аспекти постановлення ухвал у господарському судочинстві. *Приватно-правові та публічно-правові відносини: проблеми теорії та практики: матер. Міжнар. конф. (м. Маріуполь, 24 вересня 2021 р.)* Маріуполь, 2021. С. 168-170.
3. Косяк Н. В. Судове рішення та рішення суду: співвідношення понять. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2019. № 38. С. 32-35.
4. Мелех Л. В., Візняк О. В. Специфіка правового режиму судового рішення у господарському процесі. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. 2017. № 2. С. 115-122.

5. Пільков К. М. Принцип *res judicata* у практиці Верховного Суду з розгляду господарських справ. *Приватне право і підприємництво*. 2022. № 21. С. 69-85.
6. Сарнавський М. Ухвала як об'єкт апеляційного оскарження в господарському судочинстві. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 2. С. 65-69.
7. Серебрякова Ю. О. Окремі аспекти виконання ухвал господарського суду про забезпечення позову. *Господарське право та процес в умовах трансформації суспільних відносин*: матер. III Всеукраїнської наук.-практ. конф. (м. Кривий Ріг, 25 вересня 2020 р.) Кривий Ріг, 2020. С. 230-233.
8. Федорова Т. С. Форми судового контролю в господарському судочинстві. *Науковий вісник Ужгородського Національного університету*. 2017. № 47. С. 37-41.
9. Черкез Д. Л. Поняття мотивування судового рішення у господарському судочинстві. *Юридичні науки: проблеми та перспективи*: матер. Міжнар. наук.-практ. конференції, (м. Запоріжжя, 24-25 червня 2022 р.) Запоріжжя, 2022. С. 54-59.
10. Черкез Д. Л. Юридична аргументація судового рішення у господарському судочинстві: історичний аспект. *Правові новели*. 2022. № 16. С. 10-22.

ЗАВДАННЯ НА ДОМАШНЮ КОНТРОЛЬНУ РОБОТУ ДЛЯ СТУДЕНТІВ ЗАОЧНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ

Домашня контрольна робота містить три завдання та оцінюється у 25 балів (перше і друге завдання по 10 балів кожне, третє – 5 балів). Студенти, прізвища яких знаходяться під непарними номерами у журналі групи, виконують завдання I варіанту. Студенти, прізвища яких знаходяться під парними номерами у журналі групи, виконують завдання II варіанту.

ВАРІАНТ I

Завдання 1: Назвіть вимоги, яким має відповідати судове рішення. Проаналізуйте судове рішення на основі критеріїв якісного судового рішення.

ПОСТАНОВА

ІМ'ЯМ УКРАЇНИ

27 серпня 2021 року Ямпільський райсуд

Суддя- Петренко П.П. Сумської області, розглянувши матеріали, які надійшли від ЛВ на ст. Х.-Михайлівський, про притягнення до адміністративної відповідальності ОСОБА_1, ІНФОРМАЦІЯ_1 року народження, проживаючу в АДРЕСА_1, не працюючу, раніше до адміністративної відповідальності не притягувалася за ст. 160 ч.1 КпАП України, суд, –

ВСТАНОВИВ:

1.08.2021 року гр-ка ОСОБА_1 о 6-00 г. торгувала з рук мінеральною водою в неустановленому місці в електропотязі № 6541 «Конотоп-Зернове» на пероні ст. Х.-Михайлівський, чим нарушила ст. 160 ч.1 КпАП України.

Правопорушниця у судові засідання не з'явилася, але надала до суду письмову заяву, в якій просить врахувати її поганий майновий стан і розглядати справу в її відсутність.

На підставі викладеного, та керуючись ст.ст. 279, 280, 283, 285, 287, 160 ч.1 КУпАП, –

ПОСТАНОВИВ:

Притягти гр-ку ОСОБА_1 по ст. 160 ч.1 КпАП України до адміністративної відповідальності у вигляді штрафу в сумі 34 грив. з конфіскацією 1 пляшки мінеральної води «Миргородська» 0,5 л.

Постанова може бути оскаржена протягом 10 днів з дня її винесення.

Постанова набула законної сили та підлягає виконанню: 8.09.21 року.

Термін пред'явлення до виконання до 27.11.21 р.

Завдання 2: Порівняйте норми процесуальних кодексів щодо структури і змісту судових рішень (судів усіх інстанцій) у цивільному та адміністративному судочинстві.

Завдання 3: Побудуйте схему (алгоритм), за якою має діяти суддя для прийняття рішення (вирішення спору).

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

I. Нормативно-правові акти:

1. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> (дата звернення: 12.06.2023).
2. Конвенція про захист прав людини та основоположних свобод 04.11.1950 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_004 (дата звернення: 12.06.2023).
3. Цивільний процесуальний кодекс України: Закон України від 18.03.2004 р. № 1618-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text> (дата звернення: 29.05.2023 р).
4. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 р. № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> (дата звернення: 29.05.2023 р).

5. Кодекс адміністративного судочинства України: Закон України від 06.07.2005 р. № № 2747-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text> (дата звернення: 01.06.2023 р).ня: 28.05.2023 р).
6. Господарський процесуальний кодекс України: Закон України від 06.11.1991 р. № 1798-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12#Text> (дата звернення: 02.06.2023 р).
6. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 р. № 1402-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text> (дата звернення: 12.06.2023).
7. Про затвердження Кодексу суддівської етики: Рішення XI чергового з'їзду суддів України від 22.02.2013 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001415-13#Text> (дата звернення: 12.06.2023).

II. Підручники та навчальні посібники:

1. Куйбіда Р., Сироїд О. ПОСІБНИК ІЗ НАПИСАННЯ СУДОВИХ РІШЕНЬ. К.: 2016. 226 с.
2. Посібник з написання судових рішень у цивільному і кримінальному судочинстві. К.: Ваіте, 2016. 206 с.
3. Процесуальні документи у кримінальному провадженні. Зразки. Роз'яснення: наук.-практ. посібник / колектив авторів ; за заг. ред. М. А. Погорецького, О. П. Кучинської. К. : Юрінком Інтер, 2015. 560 с.
4. Прохоров П. А. Порядок ухвалення судових рішень у цивільному процесі України. Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 Право. Національний університет «Одеська юридична академія», Одеса, 2021. 234 с.
5. Денисенко Л., Сироїд О., Фадєєва І., Шаповалова О. БУТИ СУДДЕЮ. Київ, 2015. 216 с.
6. Фулей Т.І. Застосування практики Європейського суду з прав людини в адміністративному судочинстві: Науково-методичний посібник для суддів. 3-тє вид., допов. К.: ВАІТЕ, 2020. 276 с.

7. Кабиш О.О. Українська мова в судово-процесуальній сфері : навч.-практ. посіб. К.: Алерта, 2019. 110 с.
8. Зінченко О. В., Курій Н. М., Лічман Л. Г., Малєєв А. Ю., Панченко О. О., Шамрай О. В., Кравчук О. В. Навчально-методичний посібник для кандидатів на посаду судді та суддів «Управління часом у суддівській діяльності». К.: ТОВ «Фарбований лист», 2016. - 53 с.
9. Джеремі Макбрайд. Європейська конвенція з прав людини та кримінальний процес. К.: «К.І.С.», 2010. 576 с.
10. Навчально-методичний посібник для тренерів навчального курсу для суддів «Застосування Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини при здійсненні правосуддя». К.: ВАІТЕ, 2017. 192 с.
11. Збірка навчальних матеріалів курсу для учасників тренінгу «Застосування Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини при здійсненні правосуддя» К.: ВАІТЕ, 2017. 92 с.
12. Збірка навчальних матеріалів курсу для учасників тренінгу «Застосування Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини при здійсненні правосуддя в адміністративному судочинстві» К.: ВАІТЕ, 2016. 68 с.

ВАРІАНТ II

Завдання 1: Назвіть вимоги, яким має відповідати судове рішення. Проаналізуйте судові рішення на основі критеріїв якісного судового рішення.

РІШЕННЯ

ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

25 січня 2021 р. Н-ський районний суд в складі: головуючого судді – Петренка П.П. при секретарі – Писар М.М., розглянув у відкритому судовому

засіданні в залі суду у місті Львові цивільну справу за позовом ОСОБА_1 до Відділа опіки та піклування Франківської районної державної адміністрації, що діє в інтересах недієздатної ОСОБА_2 про визнання розірвання шлюбу фіктивним,

ВСТАНОВИВ:

Позивач звернувся з позовом до суду, просить визнати розірвання його шлюбу з ОСОБА_2 фіктивним, оскільки не мав наміру, припиняти та не припиняв сімейно-шлюбні відносини з дружиною, указуючи на те, що розірвання шлюбу було оформлено з метою помістити дружину до спеціалізованої медичної установи, проте цього так і не зробив.

Представник відповідача у судовому засіданні не заперечувала проти задоволення позовних вимог, указуючи на те, що вимоги позивача не порушують прав недієздатної дружини.

Вислухав пояснення сторін, свідків, дослідивши письмові матеріали справи, суд знаходить позовні вимоги не підлягаючими задоволенню з наступних підстав.

З представлених матеріалів вбачається, що дружини ОСОБА_2 з 1967 року полягали у зареєстрованому шлюбі. В період знаходження подружжя у шлюбі, ОСОБА_2 придбала психічне захворювання, у зв'язку з чим, рішенням Франківського районного суду м. Львова від 11.04.2016 р. визнана недієздатною. Рішенням Франківського районного суду м. Львова від 10.10.2016 р. опікуном недієздатної ОСОБА_2 був визнаний позивач.

Згодом, шлюб ОСОБА_1 та ОСОБА_2 був розірваний Відділом РАЦС Франківського РУЮ м. Львова, у порядку ст. 107 ч.1 п. 2 Сімейного Кодексу України.

Згідно ст. 108 ч.1 Сімейного Кодексу України якщо буде встановлено, що чоловік та дружина проживають однією сім'єю після розірвання шлюбу, та не мають намірів припиняти сімейні відносини, то розірвання шлюбу може бути визнано фіктивним. Законодавець визначив вичерпний перелік підстав по

яких таке розірвання шлюбу може бути визнано фіктивним, а саме якщо розірвання шлюбу було проведено по підставах ст.ст. 106, 107 п. 3 СК України.

Допитані у судовому засіданні свідки ОСОБА_3 та ОСОБА_4 пояснили, щознають сім'ю ОСОБА_2 тривалий час, указують на те, що і не знали про те, що між подружжями був розірваний шлюб, оскільки ОСОБА_2 ніколи не припиняли шлюбних відносин, проживають однією сім'єю. Позивач надає належний догляд за хворою дружиною.

Дослідивши представлені докази, у їх сукупності, суд приходить до висновку про наявність ознак фіктивності при розірванні шлюбу ОСОБА_2, разом з тим правових підстав для визнання розірвання шлюбу фіктивним немає, оскільки законодавцем даний вичерпний перелік таких підстав, під які не підпадають дані правовідносини.

На підставі ст.ст. 107 ч. 1 п. 2; 108 Сімейного Кодексу України, керуючись ст.ст. 10, 11, 60, 88, 179, 212, 215 ЦПК України, суд

ВИРІШИВ:

ОСОБА_1 відмовити в позові до Відділа опіки та піклування Франківської районної державної адміністрації, що діє в інтересах недієздатної ОСОБА_2 про визнання розірвання шлюбу фіктивним.

Рішення суду може бути оскаржено в Апеляційний суд м. N, шляхом подачі апеляційної скарги в N-ський районний суд протягом двадцяти днів після подачі заяви про апеляційне оскарження. Заява про апеляційне оскарження рішення суду може бути подана протягом десяти днів з дня проголошення рішення суду.

Завдання 2: Порівняйте норми процесуальних кодексів щодо структури і змісту судових рішень (судів усіх інстанцій) у кримінальному та господарському судочинстві.

Завдання 3: Побудуйте схему, у якій відобразить систему міжнародних стандартів щодо судового рішення.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

I. Нормативно-правові акти:

1. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> (дата звернення: 12.06.2023).
2. Конвенція про захист прав людини та основоположних свобод 04.11.1950 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_004 (дата звернення: 12.06.2023).
3. Цивільний процесуальний кодекс України: Закон України від 18.03.2004 р. № 1618-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text> (дата звернення: 29.05.2023 р).
4. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 р. № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> (дата звернення: 29.05.2023 р).
5. Кодекс адміністративного судочинства України: Закон України від 06.07.2005 р. № № 2747-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text> (дата звернення: 01.06.2023 р).ня: 28.05.2023 р).
6. Господарський процесуальний кодекс України: Закон України від 06.11.1991 р. № 1798-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12#Text> (дата звернення: 02.06.2023 р).
6. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 р. № 1402-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text> (дата звернення: 12.06.2023).
7. Про затвердження Кодексу суддівської етики: Рішення XI чергового з'їзду суддів України від 22.02.2013 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001415-13#Text> (дата звернення: 12.06.2023).

II. Підручники та навчальні посібники:

1. Куйбіда Р., Сироїд О. ПОСІБНИК ІЗ НАПИСАННЯ СУДОВИХ РІШЕНЬ. К.: 2016. 226 с.

2. Посібник з написання судових рішень у цивільному і кримінальному судочинстві. К.: Ваіте, 2016. 206 с.
3. Процесуальні документи у кримінальному провадженні. Зразки. Роз'яснення: наук.-практ. посібник / колектив авторів ; за заг. ред. М. А. Погорецького, О. П. Кучинської. К. : Юрінком Інтер, 2015. 560 с.
4. Прохоров П. А. Порядок ухвалення судових рішень у цивільному процесі України. Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 Право. Національний університет «Одеська юридична академія», Одеса, 2021. 234 с.
5. Денисенко Л., Сироїд О., Фадєєва І., Шаповалова О. БУТИ СУДДЕЮ. Київ, 2015. 216 с.
6. Фулей Т.І. Застосування практики Європейського суду з прав людини в адміністративному судочинстві: Науково-методичний посібник для суддів. 3-тє вид., допов. К.: ВАІТЕ, 2020. 276 с.
7. Кабиш О.О. Українська мова в судово-процесуальній сфері : навч.-практ. посіб. К.: Алерта, 2019. 110 с.
8. Зінченко О. В., Курій Н. М., Лічман Л. Г., Малєєв А. Ю., Панченко О. О., Шамрай О. В., Кравчук О. В. Навчально-методичний посібник для кандидатів на посаду судді та суддів «Управління часом у суддівській діяльності». К.: ТОВ «Фарбований лист», 2016. - 53 с.
9. Джеремі Макбрайд. Європейська конвенція з прав людини та кримінальний процес. К.: «К.І.С.», 2010. 576 с.
10. Навчально-методичний посібник для тренерів навчального курсу для суддів «Застосування Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини при здійсненні правосуддя». К.: ВАІТЕ, 2017. 192 с.
11. Збірка навчальних матеріалів курсу для учасників тренінгу «Застосування Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини при здійсненні правосуддя» К.: ВАІТЕ, 2017. 92 с.

12. Збірка навчальних матеріалів курсу для учасників тренінгу «Застосування Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини при здійсненні правосуддя в адміністративному судочинстві» К.: ВАІТЕ, 2016. 68 с.